

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кафедра англійської філології і філософії
мови**

**СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни**

«Основи семіотики»

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.043 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – німецька

Освітня програма: Сучасні філологічні студії (німецька мова і друга іноземна мова): лінгвістика та перекладознавство

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Кафедра	англійської філології і філософії мови
Факультет	германської філології і перекладу
Викладачі	Комісар Людмила Петрівна, кандидат філософських наук, доцент liudmyla.komisar@knlu.edu.ua
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки
Курс, семестр	I курс, II семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	Розкривається дискусійний спектр методологічних проблем сучасної семіотики крізь призму критичного осмислення. Відбувається аналіз концептуально-методологічних альтернатив, що домінують у сучасному семіотичному дискурсі. Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі. Змістовий модуль I «Семіотика як проєкт міждисциплінарних досліджень» передбачає розкриття базових принципів семіотичного дослідження соціально-культурних феноменів та форм історичної еволюції семіотичної теорії; специфіки лінгвістичних рецепцій семіотичної рефлексії та структурно-функціональної організації їх провідних парадигм; характерних рис епістемологічної рекурсії в семіотиці. Теоретичну

	<p>основу курсу складають наукові досягнення сучасних семіотичних досліджень комунікативних аспектів культури, зокрема з семіотики тексту, аналізу дискурсу та семіотичної риторики. Відповідно навчальна дисципліна залучає студентів-магістрів до дискусійного поля гуманітарних наук сьогодення, викриває наукові стереотипи та загальні місця в структурі наукового пізнання.</p>
<p>Мета вивчення дисципліни <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i></p>	<p>Дати сучасні знання про взаємодію семіотики та наук гуманітарно-філологічного і соціального циклів, що сприятиме набуттю студентами актуальних професійних компетентностей та відповідних вмінь проведення семіотичного, лінгвосеміотичного та інтерсеміотичного аналізів.</p>
<p>Результати навчання <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i></p>	<p>Засвоєння курсу дозволить знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні семіотичні концепти та ключові принципи виокремлення семіотичної реальності; - історичні типи становлення семіотичної парадигми та соціокультурні передумови їх трансформацій; - базові принципи семіотичного висвітлення основних соціокультурних колізій сучасності; - поширені стратегії побудови моделей семіотичного аналізу.
<p>Компетентності <i>(Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</i></p>	<p>Здатність орієнтуватись в концептуальних відмінностях семіотичного підходу та його місця в структурі гуманітарного пізнання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняти та обґрунтовувати власну методологічну позицію; - здійснювати критичну рефлексію щодо послідовності логіки власного міркування та його висновків.
<p>Види занять і їхній розподіл за годинами</p>	<p>Лекції (20 год), практичні (10 год), самостійна робота (60 год).</p>
<p>Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль I «Семіотика як проєкт міждисциплінарних досліджень»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Проблемність універсальної семіотичної теорії. Основні принципи семіотичного аналізу. 2.Історичні джерела семіотичної теорії. Логіко-семіотична концепція Ч.-С. Пірса. Лінгво-семіологічна концепція Ф. де Сосюра. 3.Комунікативні засади сучасної семіотичної теорії. Поняття комунікативної системи. Культура як комунікативна система. 4.Особливості семіотичного тлумачення знаку: символізм та структуралізм як «ідеології». Структуралізм як семіотична «діяльність». «Вторинна мова» як семіологічний об'єкт. Семіотика як теорія дискурсу. 5.Візуальна семіотика: невербальна семіотика, семіотична естетика, візуальна риторика
<p>Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)</p>	<p>50 балів – аудиторна робота 50 балів – МКР 90-100 А зараховано 82-89 В зараховано 75-81 С зараховано 66-74 D зараховано</p>

	60-65 Е зараховано 1-59 FX не зараховано
Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)	Наявність знань з логіки, філософії і загального мовознавства
Навчально-методичне й інформаційне забезпечення	<p>Основна (базова):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бацевич, Ф. (2011). Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Київ: Академія. URL: https://academia-pc.com.ua/product/146 2. Бодріяр, Ж. (2004). <i>Симулякри і симуляція</i>. Київ: Основи. 3. Ділі, Дж. (2000). <i>Основи семіотики</i>. Львів: Арсенал. 4. Знак, символ. Семіотика / семіологія. (2013). / <i>Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей</i>. (Розділ III. Мова. Логіка. Семіотика. С. 133-156; 183-184). 5. Сосюр, Ф. де. (1998). <i>Курс загальної лінгвістики</i>; пер. з фр. К. М. Тищенко, А. Корнійчук. Київ: Основи. 6. Deely, J. (2021). Innenwelt and Umwelt. <i>Вісник Львівського Національного університету. Серія: Філософські науки</i>. № 21. 3-16. 7. Kress, G. R. & Selander, S. (2022). <i>Multimodal design, learning and cultures of recognition</i>. The Internet and Higher Education. Vol.15. 1. 265-268. 8. <i>Social Semiotics: KeyFigures, NewDirections</i> (2023) / (ed.) T. H. Andersen, M. Boeriis, E. Maagerø, and E. S. Tønnessen. Routledge. Taylor&Francis Group. London and NewYork. 9. <i>Public Journal of Semiotics</i>. (2022). URL: http://journals.lub.lu.se/index.php/pjos. 10. <i>The Digital Encyclopedia of Charles S. Peirce</i>. (2023). New edition. URL: http://www.commens.org/encyclopedia/article/jappy-antony-iconicity-hypoiconicity. 11. Triple, C. Communication, Capitalism & Critique: <i>Journal for a Global Sustainable Information Society</i>. (2024). URL: www.triple-c.at/index.php/. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку</i>. (2014). / За науковою редакцією А.С. Синиці. Львів: Літопис. 2. <i>Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO</i>. (2017). / За науковою редакцією В.П. Мельника та А.С. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 3. Бодріяр, Ж. (2004). <i>Символічний образ і смерть</i>. Львів: Кальварія. (Порядок симулякрів. С. 85-143). 4. Гусерль, Е. (2020). <i>Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії</i>. Книга 1. Загальний вступ до чистої феноменології. / Пер. з нім. В. Кебуладзе. Харків: Фоліо. 5. <i>Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей</i> (2009-2024). Томи 1-5 / Кассен Б. (Укл.). Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.

6. Йосипенко, О. (2018). «Прояснення» vs «пояснення»: методологічні рефлексії Вітгенштайна щодо людської природи (французька перспектива). *Sententiae*. Том 37:2. 93-107. URL: <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/411/379>
7. Патнем, Г. (2023). *Розум, істина й історія*. Київ: Альтернативи. (Розділи 1-2. Проблеми з референцією). С. 28-60.
8. Brandt, P.Å. Spaces, Domains and Meanings. *Essays in Cognitive Semiotics. European Semiotics Series*. (2022). Vol. 4. 2. 22-39.
9. Brier, S. (2021). *Cybersemiotics: Why Information is not Enough*. Toronto: University of Toronto Press.
10. Clark, A., Chalmers, D. J. (2022). The Extended Mind. *Analysis*. Vol.58. 1. 7-19.
11. Hutto, D. D. (2021). *Analytic Philosophy: The History of an Illusion*. Philosophical Investigations. Vol. 33. № 2. P. 187-191.
12. Noel Moore & Richard Parker. (2022). *Critical Thinking* (9th ed.). NY: Columbia University Press.
13. Pollock, J. L. (2009). *Logic: An Introduction to the formal study of Reasoning*. University of Arizona.
14. *The Cambridge Handbook of Situated Cognition*. (2021). / ed. by Murat Aydede & P. Robbins. Cambridge.
15. *The Discourse Studies Reader: Main currents in theory and analysis*. (2014). / ed. by Johannes Angermüller, Dominique Maingueneau and Ruth Wodak. John Benjamins. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam / Philadelphia.

Електронні ресурси:

1. Електронна бібліотека Гумер. URL: <http://www.gumer.info/>
2. Електронна бібліотека Іхтіка. Багато філософської літератури: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і підручники з філософських дисциплін. URL: <http://ihtika.netl>
3. Логічні помилки. (2023). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QwGli3eLsVY>
4. Усуваємо суперечливість у міркуваннях. (2023). URL: https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR3C69u12gQdoSTL_-_A0YRNy9vIFrCn7-DUndLqPTgh9mmh59cIoJV00Qbc&v=TuJE1y9DzbE&feature=youtu.be
5. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою). URL: <http://plato.stanford.edu/>

Форми і способи поточного та семестрового контролю

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється в 4-бальній системі (“відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”)). Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС. Контроль результатів навчання студента здійснюється у формі *вхідного поточного, рубіжного, модульного та*

підсумкового семестрового контролю (заліку).

Форми та критерії оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання: поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Форми семестрового оцінювання студентів:

- 1.тест (критерії оцінювання: тест оцінюється шляхом визначення якості виконання конкретних завдань);
2. індивідуальні та колективні проекти (критерії оцінювання: див. таблицю);
- 3.усне і письмове опитування (критерії оцінювання: див. таблицю);
4. колоквіум (критерії оцінювання: див. таблицю);
5. експрес-контроль (критерії оцінювання: експрес-контроль оцінюється шляхом визначення якості виконання конкретних завдань).

При поточному оцінюванні застосовується специфічна методологія, зумовлена логікою самого курсу, що тяжіє до «розуміючих методик»: а саме герменевтична логіка, спрямована на інтерпретативні стратегії, дискурс-аналіз як когнітивна і мовленнева практика «прочитання» соціальної дійсності, нарративна та структуралістська методологія з акцентуванням уваги на сучасних «оповідальних стратегіях».

Виконання МКР. МКР передбачає використання як загально-філософських, так і загальнонаукових методів (зокрема, застосовуються системний та компаративний підходи, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення), тобто як теоретичні, так і емпіричні методи.

Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі у такий спосіб:

«5» («відмінно») - 50 балів: повна ґрунтовна систематизована відповідь з елементами інновації;

«4» («добре») - 40 балів: повна правильна відповідь, не завжди систематизована, із незначними неточностями, з продуктивними елементами (перераховані всі відношення між поняттями);

«3» («задовільно») - 30 балів: репродуктивне

відтворення навчального матеріалу; неповна правильна відповідь (надані не всі необхідні уточнення щодо тлумачення понять, перераховані не всі відношення між поняттями); фрагментарна відповідь без жодних коментарів; відповідь містить помилки;

«2» («незадовільно») - 20 балів: містить помилки та прогалини у знаннях; частково перераховані відношення між поняттями, наявні безуспішні спроби виконати завдання;

0 балів: відсутність відповіді.

Підсумкове оцінювання: залік

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови, протокол № 1 від «01» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

проф. Ізотова Н.П.